

Zorgen in Zuidwest Haarlem

Vogels onder druk

Nadat de lockdown enigszins lossier werd, startten bedrijven en bewoners her en der weer werkzaamheden in de wijken van Haarlem. Precies in het broedseizoen. Abé Hols-huijsen voelde zich machteloos toekijken en deelde haar zorgen met Chris Brunner.

Veel bedreigingen in de buurt

In mijn straat in Zuidwest - de Snelliusstraat, met de mooiste berm van de wijk - werden de werkzaamheden langs het spoortraalud opgepakt. Het was intussen mei en in de brede berm én in de klimop van het geluidsscherm broedden veel vogels. De sloot tussen berm en scherm was al eerder uitgebaggerd. Ik hoorde onder andere gezang van Merel, Zanglijster, Zwartkop, Heggenmus, Tjiftjaf, Kool- en Pimpelmees, Winterkoning, Roodborst. Grote machines hakten op verschillende plaatsen brede doorgangen door de berm om materiaal aan te voeren. We hadden egels in deze berm... Met veel lawaai werd een wand langs de sloot ingetrild. Een week later hoorde ik er geen vogel meer zingen, als ik 's avonds of 's morgens vroeg met mijn hond door mijn straatje slenterde. "Ach die vogels vinden wel een andere plek", zei een buurman tegen wie ik mijn zorgen uitte. Die vogels misschien wel, maar die jonkies niet. Ze hebben het normaal al zo moeilijk met het enorme kattenleger.

Vier paar Gierzwaluwen nestelden jaren geleden in de straten rond mijn huis, vooral in de Thomsonlaan. Dat zijn er al niet veel, maar er zijn ook maar weinig huizen, die er geschikt voor zijn. En dat worden er steeds minder. Dit jaar zie ik er nog maar één paar. Een jaar geleden zag ik dat een van de bewoners van de huizen met een prach-

tig puntdak, waar Gierzwaluwen druk bezig waren, zijn muren vol liet spuiten met isolatie. Geschrokken belde ik aan en vertelde dat er beschermde vogels in zijn nok broedden. De man keek me aan alsof ik gek was, haalde zijn schouders op en sloot de deur. Tja, was misschien ook redelijk naïef van mij. Maar dit jaar staat er een hoge steiger bij één van de andere huizen op het Christiaan Huygensplein. De hele voorkant - waar de nestingang zit onder de nok - wordt ontdaan van stucwerk. Ik heb lang staan kijken en twijfelen: kan ik wat doen? Uiteindelijk zag ik Huismussen in- en uit vliegen. Ze trokken zich niets aan van de herrie en ze hebben er ook geen last van dat er een steiger voor hun invliegopening staat; gelukkig maar. Dat ene overgebleven paartje Gierzwaluwen broedt blijkbaar elders.

Mogelijke kansen?

Over een paar jaar zullen er 2000 woningen gebouwd gaan worden in Zuidwest. Het schaarse groen zal verder afnemen. Er zijn ook plannen voor in het parkje bij Haarlem Hoog, waar ook een prachtige berm is langs het spoor. Ik houd mijn hart vast. Maar ik zie ook kansen. Waar nieuwbouw komt, kan al bij ontwerp en bouw rekening gehouden worden met vogels. Er is een stads-ecoloog. Maar kun je daar iets van verwachten, als ik al zie dat een prachtige berm in Zuidwest gewoon vernield mag worden in het broedseizoen? Ik vraag

het allemaal aan natuurbeschermer Chris Brunner.

Wetten en werkelijkheid

In zijn reactie wijst Chris in eerste instantie vooral op de geldende regelgeving: nesten van alle wild levende vogels zijn in de broedperiode strikt beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet. De opdrachtgever en de aannemer van de werkzaamheden in de spoorberm hadden dus die werkzaamheden niet zo maar mogen doen. De aannemer had onderzoek moeten doen door een erkend ecooloog en als er inderdaad nesten waren, had hij het werk in de broedperiode niet mogen uitvoeren!

De bescherming van gierzwaluwnesten (en overigens ook van Huismussen) gaat nog wat verder. Deze nesten zijn niet alleen in de broedperiode beschermd, maar het hele jaar rond. In de broedperiode zijn versturende werkzaamheden bij wet verboden. Buiten de broedperiode ligt dat minder scherp. Soms zijn onderhoudswerkzaamheden onvermijdelijk, waarbij nestplekken verloren gaan. Maar dan moet je formeel wel aan kunnen tonen dat er elders in de buurt voldoende nestgelegenheid beschikbaar is of dat je vervangende nestgelegenheid gaat aanleggen (nestkasten).

Gebrekkige handhaving

De praktijk is helaas weerbarstiger. Veel mensen (helaas ook overheidsdiensten) trekken zich weinig tot niets aan van deze wetsbepalingen, deels uit onkunde, deels uit onwil. De overheid handhaaft ook niet zelf op deze bepalingen. Handhaving hangt af van opletten-de mensen zoals jij en ik. Van groot belang daarbij is dat we de aanwezigheid van nesten kunnen 'bewijzen', idealiter met foto's (wat meestal niet lukt) of op basis van zekere waarnemingen door

ervaren vogelaars (liefst twee). Als er voldoende bewijzen zijn, kun je - als privépersoon of via de vogelwerkgroep - de handhavende omgevingsdienst inschakelen (zie de contactgegevens op de binnenkant van de achterflap van de Fitis: Meldpunt voor overtredingen tegen vogels).

Wat kun je zelf nog doen?

Het beste is natuurlijk altijd mensen eerst vriendelijk te vragen wat ze aan het doen zijn en of ze weten, dat ze mogelijk in strijd handelen met de wet. Mensen weten vaak niet dat ze beschermde vogels huisvesten. Om ze daarover te informeren kun je gebruik maken van de factsheets over vogels die op de website van Vogelbescherming zijn te vinden. Maar ik snap dat jij als privépersoon niet gemakkelijk mensen op dit soort zaken durft aan te spreken. Zeker als het nodig wordt de handhavende omgevingsdienst in te schakelen, is het ook beter als wij dat in naam van de VWG doen.

Kansen voor de toekomst

Over de vraag of de woningbouw in Zuidwest ook nieuwe kansen biedt voor de natuur, kan op dit moment nog weinig worden gezegd. Positief is dat de nieuwe stadsecoloog zich zeker met de plannen zal bemoeien. Sinds kort heeft de gemeente bovendien een Platform Groen ingesteld - een soort adviesraad die over alle ontwikkelingen in de stad advies mag uitbrengen ten aanzien van het groen (zie ook het Natuurbeschermingsnieuws in de vorige Fitis). Natuurinclusief bouwen behoort nadrukkelijk tot de speerpunten waaraan het Platform Groen aandacht wil besteden.

■ *Abé Holshuijsen, Chris Brunner*